

Soinaste lasteaia ehitus on alanud!

Ülenurme Vallavalitsusel on rõõm teatada, et käesoleval kuul algas kauaoodatud Soinaste lasteaia ehitus. Uus, 120-kohaline lasteaed kerkib Kurepalu tee äärde, olles mugavas kauguses nii Ülenurme kui ka Tõrvandi aleviku elanikele. Loodetavasti sujub ehitus tõrgeteta ning maja avab uksed 2013. aasta augustis.

Kuna lasteaia ootus on olnud pikk, nagu on ka lasteaia järjekorrad, on paljudel lapsevanematel tekkinud küsimusi uude Soinaste lasteaeda kohta saamise kohta. Hetkel on nii Ülenurme, Tõrvandi kui ka Külitse Kullerkupu lasteaial eraldi järjekorrad. Alates 3. septembrist k.a järjekorrad liidetakse, misjärel tekib üks ühine järjekord, mida hakkab haldama Ülenurme Vallavalitsuse lastekaitse spetsialist Marge Maidla. Lapsevanemad, kes on pannud oma lapse ühte eelpool nimetatud lasteade nimekirja, ei pea muretsema – lapse andmed kantakse avalduse esitamise kuupäeva järgi uude nimekirja. Lapsevanemad, kes ei ole veel last lasteaia kohta ootejärjekorda pannud, saavad seda teha augusti lõpuni olemasolevate lasteade direktorite juures ning alates septembrist tuleb tuua avaldus vallamajja või saata digitaalselt allkirjastatuna aadressile vald@ylenurme.ee. Avaldusele tasub kindlasti ära märkida üks eelistus, millises lasteaias vanem oma lapsele kohta soovib. Loodava lasteaia kuue rühma komplekteerimist alustatakse vanematest rühmadest, kuid kindlasti avatakse esimesel aastal ka vähemalt üks sõimerühm. Täpsem vanuserühmade jagunemine selgub rühmade komplekteerimise käigus 2013. aasta kevadel.

Ülenurme vallas kehtiv „Laste koolieelsesse

Soinaste lasteaia ehitus on nüüdseks kindel reaalsus.

Foto: Rahel Tamm

lasteasutusse vastuvõtu ja sealt väljaarvamise kord" sätestab, et laps, kes on saanud koha ühes Ülenurme valla territooriumil ja valla eelarvest rahastatud lasteaias, kustutatakse lasteaia järjekorrad. Hetkel kehtiv kord hakkas kehtima 1. juunil 2011.a. Kuna varem kehtinud kord ei näinud ette Kullerkupu kui eralasteaias käivate laste väljaarvamist munitsipaalasteaia järjekorrad, siis nende laste vanematele, kes hetkel käivad Kullerkupu lasteaias ning olid enne eelmise aasta 1. juunit Tõrvandi või Ülenurme lasteaia järjekorras, antakse võimalus soovi korral tulla üle Soinaste lasteaeda. Küll aga ei näe vallavalitsus võimalust pakkuda Tõrvandi ja Ülenurme lasteaias käivatele lastele kohavahetust uude lasteaeda.

Lõpetuseks paar sõna uue lasteaia direktori ja personali tööle võtmisest. Soinaste lasteaia avamine loob meie valda 26 uut töökohta. Direktori konkurss kuulutatakse välja augusti alguses. Konkursi korraldamine ülejäänud töötajate leidmiseks saab olema uue direktori üks esimesi tööülesandeid ning me loodame, et enamik töötajaid tuleb meie oma vallast. Kindlasti annab vallavalitsus konkursside väljakuulutamisest teada nii vallalehes kui ka kodulehel www.ylenurme.ee.

Jääme ootama uue lasteaia valmimist!

ÜLENURME VALLAVALITSUS

Vägevat meestelaulu kuuleb 2. juunil Kurepalus!

Laupäeval, 2.juunil on Tartumaal Kurepalus koos arvukalt meeskoore – peetakse XXXIII Haaslava meestelaulupäeva ning üksiti on see pidu 16. juunil Tartus toimuva Eesti Meestelaulu Seltsi korraldatava rahvusvahelise Põhjamaade laulupeo Lõuna-Eesti regiooni meeskooride eelproov. Ürituse kõrget taset töötab juba ainuüksi osalevate dirigentide väärkas nimekirja: peadirigent Jüri Rent, peo kunstiline juht Kalev Lindal, dirigendid Alo Ritsing, Lauri Breede jt, aga ka osalevate meeskooride arvukus. Kurepalusse on lubanud kohale tulla ligi pooltuhat laulumeest. Haaslava meeskoor on seekordseks kohtumiseks Haaslaval põhjalikult valmistunud. Positiivse vastuse sai nende Tartumaa Arendusseltsile esitatud Leader programmi projekt "Mehed laulma". Ürituse peakorraldaja on MTÜ Haaslava meeskoor, koostööpartnerid Eesti Meestelaulu Selts, Tartumaa Arendusselts, Haaslava Vallavalitsus, MTÜ ABC

Arendus ("Mehed liikuma" projekt), Kaitseliit ja MMC (Meeskoori Metseenide Club).

Meeskooride päev algab koorilauljatele juba enneõunal, mil tehakse proove, aga peetakse maha ka IX Eesti valdade ja väikelinnade meeskooride võistlulamine ning tutvutakse vastastikku kooride n.ö siseeluga.

Publiku jaoks algab päev kell 17.45, mil rongkäik lippude lehvides ja puhkpillimuusika mürtsuval saatel „Priiuse“ seltsimaja eest lauluväljakule suundub. Kell 18.00 kaiguvad laululavalt esimesed mehised ühislaulud, algab XXXIII Haaslava meestelaulupäeva kontsert. Kavas on valik 16. juunil Tartus toimuva Põhjamaade laulupeo repertuaarist. Järgneb puhkpilliorkester „Tartu“ kontsert ja ühislauludes saab kaasa lüüa ka publik. Öhtu edenedes pakuvad kuulamiselamust ning kutsuvad tantsule Haaslava meeskoori bändi ja solistide etteasted, solistideks ka mitmed üm-

berkaudsed vallavanemad – Priit Lomp Haaslavalt, Tõnu Muru Võnnust, Aleksandr Suvorov Meeksis. Kella 10 paiku õhtul hakkab tantsuks kõlama Onu Bella valikmuusika.

Pidu on kindlasti elamuslik ka kõige pise-matele osasaajatele – turvalist lastehoidu pakuvad „Vanemuise“ Kollased Kiisud, Kurepalu veehoidla kaldal Vabaajapargis saavad lapsed lustida „Vudila“ atraktsioonidel, sõita poniga, batuudil hüpata jm.

Kõigi piduliste kehakosutuseks on kohal puhvet, külma ja kuuma keelekastet ning kergemat kehakinnitust saab kohapealt kosutuseks osta.

Sissepääs üritusele on prii, buss sõidab õhtul Kurepalust Tartusse tagasi kell 23.00.

Tulemas on viimaste aastate võimsaim meestelaulupäev!

MAIRE HENNO

Vallavolikogu maiistung

Ülenurme Vallavolikogu VII koosseisu XXVIII istung toimus 15. mail k. a. Istungist võttis osa 13 vallavolikogu liiget, puudusid A.Keis, Ü.Nooska, E.Pinnar ja E.Torro.

1. Tehti muudatused Riikliku Teeregistri Ülenurme valla teede andmebaasis.
2. Kehtestati järgmised detailplaneeringud:
 - 2.1. Soinaste küla Respoldi kinnistu detailplaneering. Pindala on 2 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on maatulundusmaa sihtotstarbe muutmise äri- ja tootmismaaks ning ehitusõiguse määramine äri- ja tootmishoonete ehitamiseks.
 - 2.2. Räni küla Tiigrisilma 6 ja Tiigrisilma 8 detailplaneering. Pindala on 0,6546 ha ja maakasutuse sihtotstarve on ärimaa. Planeeringu eesmärk on kinnistute liitmine ning hoonestusala määramine.

- 2.3. Össu küla Pähna 9 ja Pähna 11 detailplaneering. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kinnistute ehitusõiguse määramine kaheksa boksiga ridaelamute ehitamiseks. Pähna kinnistu pindala on 3272 m² ja Pähna 11 kinnistu pindala on 3863 m².
- 2.4. Össu küla Tiigi tee 2 kinnistu detailplaneering. Pindala on 7423 m². Detailplaneeringuga muudetakse Össu küla „AGT Vällabori“ katastriüksuse ja lähiala detailplaneeringus määratud hoonestusala ning planeeritakse ümber tuletõrjeveevõtukoht.
- 2.5. Ülenurme alevikus Sorgsepa Ulitsa kinnistu detailplaneering. Pindala on 20000 m², maakasutuse sihtotstarve on elamumaa. Planeeringuga jagatakse kinnistu 14 krundiks – 11 elamumaa sihtotstarbega krunti,

1 üldkasutatava maa krunt, 1 transpordimaa sihtotstarbega krunt ja alajaama krunt.

- 2.6. Räni küla Kesk küla kinnistu detailplaneering. Planeeritava ala suurus on 6 ha. Detailplaneeringu eesmärgiks on jagada maa-ala kruntideks ning määrata ehitusõigus korterelamute ehitamiseks.
3. Määrati Lemmatsi külas Ute ja Urva tänavate piirkonnas vee-ettevõtjaks MTÜ Urva Vesi (registrikood 80328737) viieks aastaks ja kehtestati tema tegevuspiirkond.

Järgmine vallavolikogu istung toimub 26. juunil kell 16.00 Reola kultuurimajas.

REET SAKK,
vallasekretär

Rahvatantsu nädalavahetus Annabergis

Euroopa Eestlaste Koor koondab väljaspool Eestit 13 erinevas Euroopa riigis elavaid lauluühilisi eestlasi ja estofiile. Tegutseme 2007. aastast, koos käime laululaagrites, mille lõpetame tavaliselt kontserdiga.

Juba mõnda aega ringi liikunud koorirahva idee panna kokku üks rahvatantsu nädalalõpp sai konkreetsema vormi Kölni Eesti Rahvuskondise rahva organiseerimisel ja EÜSLi (*Estnische Volksgemeinschaft in der BRD – Eesti Ühis-kond Saksa Liitvabariigis*) finantsilisel toel.

Kuigi esimene reaktsioon üleskutsule oli oodatult vägagi positiivne ja paljuhääln, jõudsid Annabergi, Bonni äärelinnas asuvasse imekaunisse vanasse mõisahoonesse inimesed, keda ühendab see, et nad on eestlased ja armastavad laulda. Tantsuhuvilisi oli paarkümmend, sest Saksamaal ja lähiriikides algas samal nädalalõpul koolivaheaeg ning nii üks kui teine oli ette võtnud hoopis pikema reisi. Aga juba esimeste harjutustundide jooksul pidi tõdema, et ega meid rohkem poleks Annabergi klaveriruumi tantsima mahtunudki. Sõbralik küünarnukitunne oli niigi pidevas käeulatuses. Tantsijaid oli kokku tulnud lirimaalt, Luxemburgist, Saksamaalt, Soomest ning juhendaja Mall Aso ning klaverisaatja Karin Peda Eestist.

Alustasime tantsimisega juba reede õhtul, st pigem siis öösel. Ning tantsimist jagus kuni pühapäeva ennelõunani, vaheldumisi siis laulmise, söömise ja jalutuskäiguga Annabergi võlumetsa ning lirimaalt tulnud "tüdrukute" emotsionaalse esinemisega.

Kommentaaridest:

... Laager oli väga tore, ei ole juba ammu nii palju tantsinud. Jalalihased muutuvad huvitaval kombel iga päevaga aina valulisemaks, aga tühja sellest. Igati õnnestunud nädalavahetus: palju huvitavaid inimesi, lähedad tantsud, hea toit, tore loss, hästi läbimõeldud ajaplaan.

... Aga oli hullult tore ja ma arvan, et mõned sammud jäid ikka mälusoppi. Kahju ainult, et rühm vaid projekti korras eksisteerib, sest pikapeale ju sammud ununevad ...

... Aga labajalas ikka põlvest alla ja „polka mit hüpe und polka ohne hüpe“ ... Ja üleüldse on tore lihtsalt enda jaoks tantsida ...

... Ja need uued tuttavad ja erinevad inimesed. Super, super!!!

... Jäime nädalavahetusega rahule, oli kena vaheldus! Palju uut rahvast, põnev.

... Jätsime pühapäevase metsajooksu ära, kuna olime Annabergis küllalt higanud! Varem jäid tantsusammud kuidagimoodi paremini meelde!

Kokkuvõtteks võiks öelda, et paralleelselt kooriga on tekkimas tantsuhuviliste seltskond. Igatahes oleme kutsunud juba ka lirimaale sealse rahvatantsurühmaga „Iiris“ jalga keerutama. Suur tänu ka juhendaja Mallele ja klaverisaatja Karinile. Ja järgmiste tantsimiseni!

MARE RAHKEMA,
EÜSL-i Kölni Rahvuskondise esinaine

TÄNUAVALDUS

Suur tänu Reola kultuurimaja juhatajale Silvi Nepsile meeleoluka emadepäevakontserdi eest. Kutsutud külaline Mihkel Mattisen pakkus unustamatu elamuse oma musitseerimisega. Kuulata võis nii maailma kui ka Eesti tippheiloojate loomingut, mida esitati kaasahaaravalt. Emadepäev pakkus kõigile osavõtjatele positiivseid emotsioone.

Kuulajate nimel KARMEN ASO

Külaskäik Lätti

5.–6. mail viibis Reola naisrühm külas Lätis Aizkrauke linnas kohaliku kultuurimaja taidlejatel. Linn asub Riist 90 kilomeetri kaugusel Daugava jõe ääres. Esinemiskohaks oli kultuurimaja 600-kohaline saal, kus meiega koos esinesid ka kohalikud tantsijad. Vastuvõtt oli soe ja sõbralik.

Meil oli võimalik tutvuda ka Riia linnaga. Giidiks oli meeskoori Stubu-rags laulja Juris, kes organiseeris meie vastuvõtu. Osa rühmast külastas pühapäeval Jurmala veeparki. See reis oli uuele, täienenud 18-liikmelisele rühmale esmakordne. Loodame juba juunis kohtuda meeskooriga Tartus laulupeol ja tantsurühmaga augustis suvesemmil. Tänu meie vallavalitsusele ja kultuurimajale sai tore reis teoks. Aitäh kõigile!

MALL ASO,
naisrahvatantsurühma juhendaja

23. juunil kell 19.00 - 02.00
Reola kultuurimaja kiigeplatsil

VALLARAHVA JAANIÕHTU

ÕHTU - JA MÄNGUJUHT
TARMO LAMP

KONTSERT KULTUURIMAJA
TAIDLEJATELT

JAANILÖKKE SÜÜTAMINE
TANTSULE KUTSUB ANSAMBEL
NUKKER KUKKE

Osavõtt tasuta

TÄHELEPANU, LOOMAOMANIKUD!

Lehmade plaaniline piimaproovide võtmine leukoosi ja brutselloosi uurimiseks, veiste tuberkuliseerimine ning koerte ja kasside marutaudivastane vaktsineerimine toimub Ülenurme vallas 30. juunil 2012. aastal alljärgnevalt:

Veiste uurimine algusega kell 9.00 marsruudil Lepiku – Reola – Ülenurme – Soinaste – Lemmatsi – Soosilla – Külitse – Lätiküla;

Koerte ja kasside vaktsineerimine

Reola kultuurimaja parklas kell 11.00,

Ülenurme kaupluse ees parklas kell 12.00,

Tõrvandi side parklas kell 12.30,

Külitse kaupluse parklas kell 13.30,

Räni külas kell 14.00.

NB! Koerte ja kasside vaktsineerimine toimub iga 2 aasta järel.

Kellel ei ole võimalik loomadega kogunemiskohtadesse tulla, palun eelnevalt võtta ühendust vetarstiga.

Loomade uurimine ja vaktsineerimine on tasuta, transport kõigile tasuta.

REIN VELLERAMM, volitatud vetarst,
tel 513 6537

Ülenurme valla asulatest ja nende nimedest

Enn Ernits

Lemmatsi

Tartu-Maarja kihelkonda jääv Lemmatsi küla on üsna iidne. Sellele osutab asulakoht Võru maantee ääres XIII–XVII sajandist. Esmakordselt on küla mainitud kujul *Lemetz* kartograaf Ludwig August Mellini koostatud Liivimaa-kaardil 1796. aastast. Umbes samal ajal või veidi hiljem, XIX sajandi alguses rajas Tähtvere mõisnik Lemmatsis karjamõisa. See nimetati saksa keeles *Ruhenthal*'iks, st Rahuoruks. Mingil ajal käsitleti Lemmatsit iseseisva mõisana. 1826. aasta geograafilises kirjelduses ongi kirjas *Lemmõtsa-Mois*. Seoses maareformiga 1920. aastate alguses rajati karjamõisa maadele asundus.

Kohanime päritolu pole päris selge. Soome keeleteadlane Lauri Kettunen, kes on esimesena uurinud kohanimedid kogu Eesti ulatuses, oletas kahtlemisi, et see võib seostuda lõuna-eestilise lõppu *-ne*: *-tse* sisaldava omadussõnaga **Lemmane*, mis omakorda on ühenduses eesti sõnaga *lemb*: *lemme*, soome *lempi*: *lemmen* tähenduses 'armastus'. Lõpp *-tsi* viitab lõuna-eesti mitmuse omastavale käändele. Samast sõnatüvest on läänemeresoomlased moodustanud mitu isikunime, nt eesti *Lembitu*, soome *Lempinen*, liivi *Lembus* jt. Taas võiks oletada, et Lemmatsi on saanud oma nime esimese sinna kanti sattunud perekonna järgi nagu Külitsegi.

Eesti kohanimeuuri Marje Kallasmaa, kes pole küll konkreetselt Tartumaa kohanime käsitletud, lähtub mujal leiduvate *lemb*-tüveliste nimede päritolu selgitamisel murdesõnast *lemb*: *lemme* 'lible, helves'. Sellega sobiks kokku ka 1826. aasta *Lemmõtsa*, st *Lemmõtsa*. Üks Lemmetsa küla asub muide Pärnu maakonnas Audru kandis. Viimasel juhul jääb kohanime tähendus 'liblemets' üksjagu mõistatuslikuks.

Lepiku

Lepiku, mis asub kiriklikult Tartu-Maarja kihelkonnas, on Reola mõisa karjamõisana (*Läppik*) esmakordselt kirjas L. A. Mellini Liivimaa-kaardil 1796. aastal. Eesti Vabariigi algusperioodil 1920. aastate alguses toimunud maareformi käigus rajati karjamõisa maadele asundusküla, mida on mõnikord nimetatud ka Lepiku alevikuks.

Läti

Nõo kihelkonna piiridesse jääv Läti, varem tuntud ka Lätikülana, on Luke mõisale kuulunud põisküla. Sealgi on avastatud muistne kultuurikiht, ent selle dateering pole teada. See on Ülenurme vallas kõige vanem kirjalikes allikates mainimist leidnud küla. Kirjapanek *Lettecule* pärineb aastast 1299. Selgesti äratuntavad on ka hilisemad mainingud, nt 1524 *Lettenkull*, 1582 *Latykiel*, 1627 *Letti Kuella*.

Kohanimi on ilmselt tekkinud esmasuka(te) Läti-päritolu märkivast lisanimest. Sama algupära on Eestis arvukalt talunimesid. Rahvaluule suukoguja ja kohanimede uurija Mattias Johann Eiseni arvates on Läti küla saanud alguse XIII sajandil, mil sakslased võisid selle asustada Lätist toodud tööjõuga, keda kasutati Tartu piiskoplosi ehitamisel. Hiljem on sealsed lätlased eestistunud.

Reola

Tartu-Maarja kirikukihelkonna piiridesse jääv Reola küla on samuti põline. Arheoloogid on siit leidnud hilisesse rauaaega (XI–XIII saj) kuuluva asulakoha. Piiskopi ajal rajati külla mõis, mida on esmakordselt mainitud 1522. aastal kujul *Rewolde*, pärastpoole saksa allikates aga *Rewold*. Seda pidas kohanimeuuri Kaidu Uuetoa õigusega sakslastele suu- ja meelepäraseks muudetud kujuks, nimelt eesti kohanime edasiarenduseks *d*-tähe lisamisega. Eesmärgiks oli saada ilus saksaakeelne nimi, vrd saksa *Reh* 'metskits' ja *Wald*, murdeline *Wold* 'mets', seega 'metskitsemets'.

Suuremat huvi pakub 1544. aastal talletatud eestipärane nimi *Rebol*, mis kajastab tolleaegset hääldust *Rebola* või midagi taolist. Kohanimi on tuletatud sõnast *rebu*: *reo* 'rebane'. Kunagi hääldati omastavas käändes *rebo* ja *revo* vahepealselt. Ilmselt pole kohanime põhiosaga silmas peetud tavalist kanavarast, vaid see võis olla lähtunud isikunimest, konkreetsel juhul taas esmasuka nimest. Liide *-la* tähistab nii eesti kui ka lähissugulaskeeltes kohta (vrd siinkohal uuustuletisi, nagu *söökla*, *parkla*, samuti *Kalevala*).

Hiljemalt 1601. aastaks oli Reola mõis jagunenud kaheks: Suur- ja Väike-Reolaks (saksa keeles *Gross Rewold*, *Klein Rewold*). Praegune Reola küla, mille kohta on andmeid taas alates 1922. aastast, on tekkinud Väike-Reola mõisa baasil. Reola küla osadel on Eesti Keele Kohanimede kartoteegi põhjal olnud rahva seas käibel oma nimed, nagu *Metsakuru*, *Vaheküla*, *Lottaküla*, *Uhtiküla* ja *Pesaküla*. Huvitav oleks teada, kas need nimed, muidugi peale *Uhti*, on tänini säilinud. Suur-Reola mõisa südamik jääbki tänapäeval Uhti küla piiridesse. 1829. aastal eraldati Vastse-Reola mõis (saksa *Neu Rewold*). Seal asub Kambja valla Maaritsa küla.

järgneb ...

Võidukalt lõpuni saksa keele toetuseks

Kolmandat korda toimus vabariiklik saksa-keelne lauluvõistlus „Lautstark“, mis võimaldab väikestel saksa keele õppijatel Eestis oma oskusi teiste lastega võrrelda. Võistlus on mõeldud kõige väiksematele saksa keele õppijatele kolmes vanuseklassis: lasteaialapsed, 1.–3. klass ja 4.–6. klass. Lauljate arv on piiratud 3–10 lauljale ning osaleda võivad koolid ja lasteaiad, kus õpitakse saksa keelt. Ülenurmest on sellest võistlusest osavõtjaid olnud igal aastal. Aprillikuus toimus kaks poolfinaalkontserti, kus osalesid Ülenurme lasteaia Mesimummide rühma ja gümnaasiumi 1.–2. klassi ansamblid. Tartus toimunud lauluvõistluse eelvoorst pääsesid finaalkontserdile Tallinnasse ainult Ülenurme lasteaia väikesed lauljad. Finaalis 28. aprillil Rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis astus üles 15 parimat laulugruppi üle Eesti.

Ülenurme lasteaia väikesed lauljad Marleen Mäeorg, Sebastian Pungar, Stella Pungar, Annabel Tintso, Romet Tehvand, Merin Lulla, Riinu Maria Pungar, Mattias Vool, Emma Riin Paju ja Kaspar Leopard esitasid laulu „Jahresuh“, mis tõi neile oma vanuseklassis võidu. Super! Ülenurme lasteaia lapsed on parimad saksakeelsed lauljad kogu Eestis! Auhinnad ei olnud küll enam nii vägevad ja lastepärased nagu eelmistel aastatel, aga 2012. aasta võidutiitel on sellegipoolest meie. Auhinnaks saadud väikesed kummikarukesed tegid suu magusaks ning Goethe Instituudi poolt kingitud saksakeelset filmi saab igal ajal vaadata. Ehk ongi see Ülenurme lasteaia aasta tegu! Sügav kummardus Ülenurme lasteaia vanemõpetaja Aive Raudile, kelle juhendamisel omandasid lapsed väga ilusa saksakeelse hääldusega laulu ning rütmipillisaate. Suureks abiks ja toeks olid Rometi ja Mattiase emad, kes toetasid lapsi pikal sõidul Tallinnasse ja tagasi ning olid kontserdil meie fännideks. Lapsed ise olid muidugi supervaprad, sest päev ilma päevase magamiseta ja ainult suupistetega kujunes peaaegu 10-tunniseks. Loodame, et laste huvi saksa keele vastu jätkub ja nad ka koolis oma alustatud teadmisi täiendada tahavad.

Saksa keel on Ülenurme lasteaias au sees olnud juba aastaid. Goethe Instituudi varajase keeleõppe projektina tegutseb saksa keele rühm lasteaias neljandat aastat ja keelt õpivad viimase rühma lapsed. Väikeste laste saksa keele õpe on organiseeritud mänguliselt, mis tekitab lastes edaspidist soovi uues, neile veel võõras keeles suhelda. Kuigi lapsed lasteaias esialgu vaid mängivad keeleõpet, annavad institutsionaalsed võimalused keeleõppeks edasise baasi. Tänu toredale juhtkonnale saavad Leonardo da Vinci programmi raames igal aastal Eestis 4 kuud pedagoogilist praktikat harjutada Saksamaa noored, kelle kaudu on lastel esimene päris kokkupuude autentse saksa keelega.

Ülenurme lasteaid on praktikabaasiks olnud üle 10 aasta ning selleaastased praktikandid Vanessa ja Magda on särasilmsed, avatud ja hakkajad neiud. Mõlemad õpivad Hamburgi Sotsiaalpedagoogikakooli Euroopa klassis, kust on võimalik kandideerida 6 erineva maa (Eesti, Läti, Leedu, Hispaania, Soome ja Taani) lasteasutusse

"Lautstark 2012" hea saksakeelse häälduse ja veenvuse preemia võitjad.

tesse praktikale. Muidugi langes ka sakslannade esimene valik Hispaaniale, aga tänaseks on nad Eesti valikuga väga rahul. Kui esmapilgul tundusid eestlased külmad ja nateke isegi ebasõbralikud, et neidudel tekkis tunne, nagu polekski nad siia oodatud, siis tänaseks on pilt kardinaalselt muutunud. Nad on endasse kogunud palju sooje, südamlikke ja sõbralikke mälestusi Eestist ning kogenud ebariilikult karget külma veebruarikuus.

Ka gümnaasiumiõpilastel oli võimalus kohtuda Vanessa ja Magdaga ja kuulda autentset saksa keelt. Arenes huvitav vastastikune vestlus, kuigi algul oli meie õpilaste suhtlemine väga ehmatavalt arglik, sest eestlane kahtlebki välismaalasega kohtudes oma võõrkeeleoskuses. Kui see kartus aga kadus, said mõlemad vestluspartnerid uusi teadmisi kooli- ja igapäevaelust nii Eestis kui Saksamaal. Nii nagu ikka katkestas vestluse koolikell.

Saksa neidudele meeldis meie uus renoveeritud koolimaja. Saksamaal pole kombeks, et õpilased koolis sooja lõunasööki saavad ning klassirume vahetavad. Seal „reisivad“ aineõpetajad ühest klassist teise kõigi oma materjalidega. Ringkäik muusikakooli imeilusates ruumides üllatas neid meeldivalt, sest nad ei osanud arvata, et muusikakoolis toimuvad peamiselt individuaaltunnid. Sakslannad said ka meie koolitöös osaleda, nad kuulasid nii saksa kui inglise keele tundi, mis neid väga rõõmustas.

Sellel õppeaastal töötab ka Ülenurme Gümnaasiumis projekti korras 1. ja 2. klassis saksa keele ring, mida rahastab haridusministeerium. Metoodika on teistsugune kui koolis – ei kirjutata ja ei hinnata. Laulu, mängu, riimide ja meisterdamise käigus õpitakse kuulama võõrast keelt, kusjuures kedagi ei sunnita. Õpilased võivad imiteerida kuuldu keelt ning kogu tund toimub täies ulatuses ainult saksa keeles. Õpetaja saab küll eesti keelest aru, kuid selgitusi annab ainult saksa keeles. Ja nii uskumatu kui see ka poleks, on kõik siiani toimunud.

Ülenurme lasteaia praktikandid Vanessa ja Magdaleena Hamburgist.

Laps saab väga hästi aru võõrkeelsetest korraldustest ning tegevustest.

Kahjuks me kõik oleme orienteeritud tulemustele, pealegi ruttu ja kohe, ning tahame, et meie lastest kasvaksid ühe hoobiga tarkpead. Aga mõelge, kuidas te ise emakeele omandasite. Te ju kuulasite teisi inimesi ja püüdsite neid jäljendada. Nii toimib see ka võõrkeele omandamisel. Ei hakka ju ükski inimene sündides kirjutama ja vigadeta rääkima!

Ka järgmisel õppeaastal proovime varajase saksa keele õpetamisega jätkata. Saksa keele õpetaja unistuseks on muidugi, et osa lapsi juba 3. klassis saksa keele oma esimeseks võõrkeeleks valiks. Aga see on küll teie, laste ja lastevanemate otsustada.

Ilusat koolivaheaega ning kuulake, kuidas kõlavad linnlaulu kõrval ka võõrkeeled!

KARIN PEDA,
Ülenurme Gümnaasiumi ja
lasteaia saksa keele õpetaja

29. mail tutvuvad noored ESF projekti raames metsavahi erialaga, väljasõit RMK puhkealale Haaniamaale.

29.–31. mail noored tutvumas MTÜ Õnne-
maa ESF-i projekti raames Uhti Avatud Ateljee
õmblusstuudios moemaailma stilisti ametiga, toi-
muvad ka praktilised tegevused, valmivad rõivad.

30. mail esineb showtantsugrupp Ciara Ülenurme Gümnaasiumi tantsupäeval.

1. juunil kell 14.00–16.30 noored külas
Elvas ühisüritusel „Hoia me üksteist“:

kell 17.15 noored külas Uhti Avatud Ateljees, kus toimub Ü.P.N. keskuse noorte isetehtud disainröivaste moeshow ja „Mokalaat“

2. juunil noored ja eri põlvkonnad ja Uhti Avatud Ateljee külastavad Tartus avatavat Kirbuturgu. Täikal läheb müügiks omavalmistatud Ü.P.N. keskuse looga naerunäoline savitaldrik.

3. juuni showtantsugrupp Ciara esineb Tartus tantsufestivalil „Kuldne karikas“, juhendaja Carolin Arnold.

12.–14. juunil Rahvusvaheline Leader konverents LINC 2012 (Leader programmist inspireeritud kogukondade võrgustamine). Konverentsi seminari osa korraldab Maamajanduse infokeskus. Eesti projektide seminaril „Noored ja seeniorid“ valiti välja Eestist kaks projekti, üheks oli MTÜ Õnnemaa projekt „Loomisrõõm Ülenurme kogukonnas“. Esitlus toimub inglise keeles koos slaidide ja fotodega.

16.–19. juunil Ülenurme Gümnaasiumi lõpuaktused, Ü.P.N. keskus tänab aktiivseid noori noorsootöös osalemise eest.

Juunis (kuupäev täpsustamisel) Tartu Noorte Töömalev. Osaleb Ülenurme noorte rühm. Korraldaja Ülenurme Pere- ja noortekeskuse koostööpartner Halley Noorteklubi

26.–28. juunil ANK SUVEKOOL Otepää
lähistel Sokkas, Osalevad Ü.P.N. keskuse noored.

1.–5. juulil Ülenurme English Camp Vaimastveres. Ülenurme valla noored ja Phoenix Arizona ameeriklased kristlikus laagris, English Campis! Korraldavad MTÜ Noorteühendus Koma koostöös Ülenurme Pere- ja noortekeskusega, MTÜ-ga Önnemaa.

31. augustil kell 12.00–21.30 Vanamõisa platsil Vahupidu – Tartumaa Noortepäev. Seikluslik orienteerumismäng; uudistereporterite õppetelk; looduse, tervise *slackline*, tuleviku noortekeskuse töötuba; näomaaingute, õhupallide, Noorte Kotkaste ja info telk; Tarkuselaev; seiklustegevused; diskorite ja tantsijate võistlus; vaba lava Tartumaa noortekeskustele ja ka külalistele Põlva-, Võru-, Jõgeva- ja Valgamaalt. Fotosein – iga osaleja saab endast fotod kohe kätte! Peaesinejaks *Tre Music* OÜ-st Renate, Kairi Õigemeel ja DJ Lenny LaVida

KERSTI LEIS,
kersti@onnemaa.ee, tel. 5331 5342
www.onnemaa.ee

Ameeriklased tulevad Ülenurmele

Sellel suvel tulevad ameeriklased Arizona osariigist Ülenurmele, et teha koos kohalike noortega inglise keele laager Vaimastverel.

English Camp on lõbus ja mugav keskkond noortele inglise keele praktiseerimiseks ja uute sõprade leidmiseks nädalapikkuse koostöö, sporditegevuste, seltskonnamängude ja lugude vestmise tulemusena. "Kolisin perega siia piirkonda poolteist aastat tagasi," kommenteerib üks laagri korraldajatest Märt Saar. "Aga sellest ajast peale olen mõelnud, milline võiks olla meie vanus ko-

halikele noortele, ja tundsi, et *English Camp* oleks küll lahe."

Laagrit korraldab MTÜ Noorteühendus Koma koostöös Ülenurme Pere- ja noortekeskusega. Sarnaseid laagreid on korraldatud üle kogu Eesti viimased 10 aastat. Meeskondi on seni tulnud nii Ohioist, Georgiast, Texasest, Californiast ja Illinoisist.

Rohkem infot laagri ja registreerimise kohta
saadaval www.laagrid.ee/ylenurme.

ÜLENURME ENGLISH CAMP

WWW.LAAGRID.EE/YLENURME

AEG: 1. - 5. juuli 2012

KOHT: **Vaimastvere kool**

VANUS: 8. - 12. klassi õpilastele

HIND: 45€

Registreerimine lõppeb 24. juuni!

KORRALDAJA: **MTÜ Noorteühendus KOMA**
koostöös Ülenurme Pere- ja Noortekeskusega

Appike, kuidas ma hinnanud olen!!!

Kuidas kõik algas?

Kersti Leis koostöös Ülenurme valla sotsiaalnõuniku Rahel Tammega tegid eelnevalt selgitustööd ja uuringuid, kas oleks huvilisi, kes sooviksid perekoolis osaleda, ja millised teemad on enam vastuvõetavad. Huvilisi oli. Seejärel kirjutas MTÜ Õnnemaa juhataja Kersti Leis projekti Kohalikule Omaalgatuse Programmile enam huvipakkuval teemal „Suhtlemisoskuste edendamine – kogukonna edu tagatis“, mis meie kõigi suureks rõõmuks heaks kiideti ja nii algaski jaanuaris Ülenurme Pere- ja noortekeskuses igal laupäeval Perekool.

Kuidas oleme hinnanud?

Just nimelt hinnanud, nagu koolitaja Anneli Kompus ütles. Nimelt tulid perekoolituses väga hästi välja need head küljed ja vead, mida ma laste kasvatuses teinud olen ja mida tulevikus teha ei taha. Näiteks sain ma teada, et ka kiitmine, öeldes „Tubli!“, on lapsele hinnangu andmine, mis võib tekitada lapses halva enesetunde. Laps võib hakata mõtlema, et kas ma siis muidu tubli ei olegi. Soovides last kiita, ma edaspidi (vähemalt üritan meeles pidada) ütlen, miks ta tubli on või mida ta halvasti tegi.

Veel üheks heaks oskuseks, mida me perekoolitusel omandasime, on aktiivne kuulamine. Lühidalt öeldes on see inimese tunnete tagasipeegeldamine, et inimene räägiks, milles tal probleem on, ja siis oleks võimalik koos lahendus leida. Loodan, et tulevikus on mul sellest kaju ja oskan õpitut õigel ajal ka kasutada.

Muidugi oli viimasel koolituspäeval superelamus ka käik Uhti kõrtsi. Sealne õhkkond on kuidagi väga kodune. Ja see isetehtud leib on tõeline maitseelamus. Seega suur aitäh Uhti kõrtsi perenaisele ja peremehele!

Nüüdseks, kui perekool on edukalt läbitud, tekkis meis mõningane kurvastus: nii tore oli kokku saada ja mõtlesime, et äkki on veel võimalus sügisel saada täiendust koolitusele, perekooli jätkamisele. Kuna sügiseni on päris palju aega, siis oli üks tore mõte, mille Tiina Vau ja Annika Koosa välja pakkusid, et suvel üheskoos ühine väljasõit korraldada. Usume, et see saab ka teoks.

Perekoolitus oli minu jaoks väga meeldiv kogemus. Ütlen enda ja kindlasti ka teiste nimel suur-suur aitäh nii projektijuhile Kersti Leisile kui ka koolituse läbiviijale Anneli Kompusele!

KADRI BRAUN, perekoolist osavõtia

Noorte Euroopa päev Ülenurmes peibutas kireva kavaga

9. mail korraldas Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus Eesti 15 maakonnas ühise Noorte Euroopa päeva. Päeva moto oli „Aktiivne kogu elu“. Ole sa noor või vana, ela sa Eestis või Prantsusmaal – meil kõigil on võrdsed võimalused, kuid edu pandiks on ühine tegutsemine ja eri põlvkondade koostöö.

Ülenurme Pere- ja Noortekeskusel oli au korraldada 9. mail Tartumaa Noorte Euroopa päev. Keskus valiti Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse poolt ja kohale oodati kõiki Tartumaa noori ja vanemaid, kuna sündmuse põhiteemaks oli eripõlvkondade lõimumine. Eestis oli kokku 15 sarnast keskust, kus tegevus hakkas kell kolm päeval ja lõppes õhtutundidel ning töötas veebitelevisiooni programm, kus osalejatel oli võimalus jälgida otselülituste kaudu reaajas ka teiste keskuste tegevusi. Ülenurme Pere- ja noortekeskuse energilisel juhil Kersti Leisil ja tema noorte korraldusmeeskonnal, millesse kuulusid Jonna Sild, Kristi Keedus, Mikk Otsar, Oliver Jõesaar ja Kristel Raudik, oli kokku pandud väga huvitav päevakava. Sissejuhatajaks laulis Liis Reisner. Toimused erinevad õpitoad ja sportlikud tegevused, kust võttis osa 60 inimest vanuses 7–65. Kohal oli Tartumaa maavanem Reno Laidre, Ülenurme vallavanem Aivar Aleksejev ja vallavolikogu esimees Heiki Sarapuu, kes löid hoogsasti kaasa eripõlvkondade maailmamuusika rütmide õpitoas, mida juhendas Reigo Ahven. See oli midagi erakordset, kõigil osalejatel tekkis meelelt meeldiv sünergia ja ühtekuuluvustunne. Sõnades seda edasi anda on väga raske.

Korraldati Euroopa minimeess teemal „8 põhjust, miks minna Euroopasse ja tagasi tulla Eestisse“, mida viis läbi Madis Masing. See oli põnev, erinevate harjutuste ja testidega avasime oma loomust ja saime iseenda kohta rohkem teada. Noored Jonna ja Kristi viisid ise läbi eripõlvkondade mõttetalgud teemal „Kas eripõlvkonnad vajavad teineteist ellujäämiseks?“

Vanem generatsioon üllatas meid lauluga „Lootuste linnutee“, mida esitasid Aleksandr Suvorov ja Osvald Pähno. Üheskoos punuti Külli Vaheri juhendamisel erinevate generatsioonide sõlmumise makramee-tehnikas seinakaunistus, kuhu said panuse anda kõik osalejad. Õhtul mängiti üheskoos pimevõrkpalli, kuulati ja vaadati erinevaid muusikalisi ja tantsuetteasteid Ülenurme Pere- ja noortekeskuse juures tegutsevate huvigruppide

Noortekeskuses sündisid kütkestavad trummirütmid. „See muusika oli nii haarav, et oleksin kohe kaasa tantsida tahtnud,“ tunnistas raamatukogu juhataja Kersti Ernits hiljem vallavalitsuse infotunnis. Euroopa päeval tegi ta kõrvalruumis tööd, ent vägev trummipöörin kaikus avatud akendest üle vallasüdame, sütitas meeli ja ergutas tegutsema.

Foto: Mikk Otsar

esituses. Siim Parisoo, kes on 3 aastat olnud noorteka kitarrikooli õpetaja, üllatas kõiki erilise etteastega, mis läks hinge. Küll on ikka lahe, et keskusel on nii palju erinevaid huvitegevusi, millega saab terve päeva esinemisnumbrita ära sisustada. Ja mis veel, oma keskuse noormees Mikk tegi ka päevast fotosid ja veebitelevisiooni ülekande ning videofilmi tegid Mäksa noored Henri Kirss ja Janar Sarapu ning nende juhendajaks oli Mäksa noortekeskuse noorsootöötaja Andri Viinalass.

Päeva toidumenüü oli ajendatud ajaloost. Eesti ajalugu on tihedalt seotud mitme Euroopa riigi ajaloo ja toitumiskommetega. Menüü valik oli Poola ja Rootsi toidust Eesti köögis. Toiduprogramm oli kokku võetud ajaloolisest Uhti Kõrtsist ja esitatud Uhti Avatud Ateljee toidustuudio poolt. Menüüks oli rootsi leib ja poola võided, poola pelmeenid ja rootsi kastmed, rootsi maiustused ja poola garneering. Seda kõike pakkus meile Uhti Kõrtsi töökas ja lõbus meeskond.

Noortekeskuses oli üleval Tartu noormehe Anton Halliku omanäoline fotonäitus.

Päev oli rõõmu ja tegutsemist täis. Koos olid Ülenurme valla asutuste juhid, vallavalitsuse amet-

nikud, vallavolikogu liikmed, Tartu Maavalitsus, Tartumaa noortekeskused, Ülenurme noored – see kõik näitab, et Ülenurme Pere- ja noortekeskuse ning MTÜ Önnemaa moto „Koostöös peitub jõud ja vägi“ toimib suurepäraselt.

RAGNAR KEKKONEN,
noorteka vabatahtlik ja koostööpartner

Muusikakooli õpilane ELIISE TANI saavutas Läti J. Jurjansi nimelisel XIV rahvusvahelisel metsasarvekonkursil „Young Hornist 2012“ III koha.

Foto: Heili Mägi

Näpatud lilled – emale?

Olin selle aasta emadepäeva hommikul tööl. Koju jõudsin lõuna paiku. Ees ootasid lilled ja kook. Mõnus tunne oli.

Hiljem ruttasin aiamaale. Meie pere maal apikesel ei ilutsenud enam ühtegi õit, mis rõõmustaksid silma ja möödakäijat, seal olid vaid katkutanud lilled, sõtkutanud muru ning jalajäljed, mis kindlasti ei kuulunud suurele inimesele... Kuidagi nukker tunne tekkis, ma sain haiget. Valus oli lilled

ja lapse pärast ning kahju emast, kes sai kingiks varastatud lilled. Tundsin, et siin Ülenurme alevikus on midagi väga valesti.

Emad, kas te suudate midagi muuta? Ma ei usu, et te ootate emadepäevaks lilli, mis on sellisel moel muretsenud...

Kahe täiskasvanud lapse ema
(Autor on toimetusele teada)

Esmakordselt Eesti Jalgpalli Liidu suvelaager Ülenurmel

Sel aastal toimub esimest korda Ülenurme staadionil Eesti Jalgpalli Liidu Suvelaager. Laager on mõeldud 6-11-aastastele lastele, nii poistele kui ka tüdrukutele. Laager toimub 13.–17. augustil ja sinna on oodatud 6–11-aastased lapsed, kusjuures varasem kokkupuude jalgpalliga pole oluline.

EJL-i suvelaager pakub noortele eelkõige lõbusaid treeninguid ning jalgpalliga seotud mängu. Laagris on juhendajateks EJL-i poolt hoolikalt valitud ning koolitatud noortetreenerid, mis tagab kvaliteetse treeningu ühildamise laste mängulõbuga. Laagripäev on jaotatud osadeks – hommikuti kerge treening, siis lõunasöök ning erinevad mängud pärastlõunal. Lapsed saavad võimaluse

ekskursioonipäeval kohtuda professionaalsete jalgpalluritega, saada neilt inspiratsiooni ja näha oma kangelasid lähedalt. Igaüks võib EJL-i suvelaagri treeningmängude käigus koguda punkte, mille alusel laagri lõpus jagatakse väikeseid auhindu või diplomeid mälestuseks lõbusast suvenädalast.

EJL-i poolt tagatakse lapsele jalgpallivarustus, mille hulka kuulub lühikeste varrukatega ning mängija nimega särk, lühikesed püksid ja kedrid; vesi, spordijoo ja puuviljad kogu päeva jooksul; soe lõunasöök; ekskursioon, mis toimub 15. augustil. Lapsed sõidavad Tallinnasse, kus sel päeval toimub Eesti-Poola jalgpallimäng.

Lapsel peaksid iga päev kaasas olema kaasas

olema järgmine varustus: jalgpalli- või muud treeningjalanõud, säärekaitsmed (kui võimalik); treeningdress ja kilejope.

Kohtade arv treeninglaagris on piiratud – laagrisse võetakse ainult 40 last. Info ja registreerimine toimub Eesti Jalgpalli Liidu kodulehelt <http://jalgpall.ee/summercamp.php>.

See on suurepärane võimalus huvitavalt ja lõbusalt veeta üks nädal suvest kodustaadionil!

Jalgpalliklubi FC Ülenurme ootab uusi tüdrukuid ja poisse jalgpallitreningu! Info www.fcylenurme.ee.

SVETLANA RAND,
jalgpalliklubi FC Ülenurme

Jalgpall tegutseb Ülenurmes!

Ülenurme CUP 2012

Maikuu algas 2012. a Eesti noorte meistrivõistluste hooaeg Ülenurme kõige noorematel jalgpalluritel. Kõik kodumängud toimusid Ülenurme staadionil. Mänge vaatama ja kaasa elama oodati kogu meie valla rahvast.

13. mail toimus esimene ENMF F III 2004. a vanuste kodumäng Ülenurme staadionil. Vastasteks oli võistkond FC Elva. FC Ülenurme poisid ja tüdrukud avasid hooaja supertulemusega, võites vastaseid seisuga 18–0. Hooaeg alles algas ja ees on veel palju-palju mängu!

Teist aastat toimub Ülenurme vallas rahvusvaheline jalgpalliturniir Ülenurme CUP. Sel aastal kestab turniir kolm päeva. 19. juunil kohtuvad Ülenurme staadionil naiste võistkonnad, kohale tulevad 8–10 võistkonda Eestist ja Lätist. Nende seas mängivad ka meie Ülenurme valla tüdrukud.

20.–21. juunil võistlevad Ülenurme staadionil 2000. ja 1997. a sündinud noormehed. Külalisi on oodata nii Eestist, Lätist kui ka Leedust. Kõikides vanusegruppides mängivad ka Ülenurme valla lapsed. Kõige nooremate mängud toimuvad kahjuks Tartu linnas, sest üks staadion ei suuda mahutada nii palju võistlejaid. Seega 2005., 2004. ja 2002. a sündinute võistkonnad mängivad Tartus MRG kunstmuruväljakul aadressil Riia 25.

Turniir Valmieras

5. mail käisid 2 võistkonda, 2004. ja 2005. aastal sündinud poisid turniiril Lätis Valmieras. 2004. a sündinute võistkond saavutas turniiril I koha. Seekord õnnestus meie mängijatel kõik ja

nad ei andnud vastastele mingit võimalust. Mängiti lõbusalt ja nauditult seda, mida platsil tehti. Võistkonna koosseisu kuulusid Simmo, Gregon Hendrik, Pärt, Matthias Marko, Marcus, Jaan, Lauri. Ära tuleks märkida meie poiste vanemad, kes aitasid treenerit sel ajal, kui ta pidi teist võistkonda juhendama (mõlemad võistkonnad mängisid üheaegselt, mängud toimusid kahel väljakul).

2005. a sündinute võistkond saavutas turniiril III koha. Algul ei saadud ennast vedama, aga pärast oli raske pidama saada. Väiksemad poisid näitasid

ennast tõeliste jalgpalluritena. Ei saa märkimata jätta, et üks pisike kaotas suure võitluse käigus platsile oma hamba. Võistkonda kuulusid Andre, Robin, Harly, Toomas, Risto, Märten, Jan Justin, Martin.

Oli ilus päikseline ilm, palju jalgpalli, suurepärased auhinnad ja lõbus tuju. Oli fantastiline päev!

SVETLANA RAND,
jalgpalliklubi FC Ülenurme

Reolas Kanni talus avatud Taimekulleri Taimeaed!

Meil on saadaval ilupuud ja põõsad,
suvelilled, püsililled, erinevad mullad,
kinkekaardid, taimede rent.

Oleme avatud T–R kell 10.00–18.00,
L–P kell 9.00–15.00.

Rohkem infot www.taimekuller.ee,
tel 5553 6897.

Paarisuhtevägivallast

Uuringuid, mis käsitlevad inimestevahelist vägivalda pereringis kui ka väljaspool seda, on Eestis tehtud alates 2000. aastast. Eelmise kümnendi alguses Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi läbi viidud uuringutest selgus, et naised on sagedamini isikuvastase vägivalda ohvriteks (21%) kui mehed (16%), kusjuures naised kannatavad vägivalda all rohkem kodus, mehed aga avalikus kohas. Kodus toimunud vägivaldaaktide puhul ründab naise enamasti abikaasa või elukaaslane, mehi aga teine pereliige või mõni tuttav. Kõige rohkem kannatavad vägivalda all kuni 40-aastased naised. Vägivallast pole pääsu ka raseduse ajal – sellel perioodil võib muutuda vägivald naise suhtes isegi tõsisemaks. 2006. aastal läbi viidud uuring näitas, et 12% äsjasünnitanud naistest oli kogenud partneripoolset füüsilist vägivalda.

Mõne aasta eest toimunud Statistikaameti turvalisuse uuringu järgi on umbes iga teine 15–74-aastane inimene kogenud paarisuhtes vägivalda. Enamik neist on puutunud elu jooksul kokku ainult üksikute ja kergemat laadi juhtumitega (nt sõbra või tuttava suhtlemise takistamine või millegagi viskamine), väiksem osa on pidanud aga taluma korduvat, tõsist ning emotsionaalseid ja füüsilisi kannatusi põhjustavat vägivalda. Viimaste hulgas on naised selgelt ülekaalus. Näiteks on naised hirmutatud või füüsilise vägivaldaga ähvardatud neli korda sagedamini kui mehi, viis korda sagedamini aga pekstud. 25% naistest ja 8% meestest on kogenud rohkem kui viit füüsilise vägivalda juhtumit elu jooksul. Haruldane pole ka seksuaalne vägivald paarisuhtes. Seda on kogenud 7% naistest ning mõni üksik mees.

Vägivalda kasutamist põhjendatakse tihti alkoholi joomisega. Turvalisuste uuringu järgi oli umbes pooltel paarisuhtevägivalda juhtudel kas üks või mõlemad osapooled joobes. Naistel oli meestega võrreldes suurem tõenäosus kogada juhtumeid, kus partner oli joobes ja kasutas rasket füüsilist vägivalda, naine ise aga oli kaine. Mehed seevastu olid naistest sagedamini kannatajaks juhtumites, kus nende suhtes kasutati kergemat laadi vägivalda ning kumbki osapool ei olnud tarvitanud alkoholi. Kokkuvõtvalt näitavad tulemused, et vägivaldale kalduv inimene kasutab vägivalda ka kaineist peast. Alkohool on hea õigustus ja vabandus vägivalda kasutamise puhul vägivaldsetele, aga ka ohvritele endile.

Umbes iga teine naine ja viies mees sai viimase füüsilise vägivaldajuhtumi käigus vigastada, kusjuures naised said meestest oluliselt enam raskemaid vigastusi nagu murtud luud, veritsevad haavad või siseorganite vigastused. Naistel esines vägivaldaga seoses ka rohkem depressioonisümptomeid nagu masendus, enesehinnangu langus ja unehäired. Uuringust ilmneb, et mida raskem ja korduvam on vägivald, seda enam tunneb vastaja hirmu ning kogeb depressiooninähtusid. Antud tulemus viitab kasvavale haavatavusele ja kahanevale vastupanuvõimele, mille tulemusena ollakse enam vastuvõtlikud psühholoogilistele mõjudele järgnevate juhtumite käigus. Samuti võivad hakata välja kujunema või progresseeruma füüsilise ja vaimse tervisega seotud haigused.

Uuringud näitavad, et vägivalda all kannatavad inimesed pöörduvad harva

abi saamiseks mõne spetsialisti poole. Enamasti pöördatakse siis, kui vägivald suhtes on kestnud pikemat aega ning toimunud intsident on ohvrile piisavalt tõsiste tagajärgedega. Juhtumist kellelegi rääkimist ja abi otsimist takistab sageli häbi- ja süütunne. Paarisuhtevägivalda kogenud naised jutustasid intervjuudes, et neil on piinlik rääkida sugulastele-tuttavatele, ammugi veel võõrale spetsialistile, et mees peksab teda. Naised kardavad, et neid ei mõisteta, ei usuta või hakatakse teda toiminus süüdistama. Ühiskonnas levinud arusaama järgi on pereringis toimuv pere siseasi ja sellest väljaspool ei räägita, pereliikmed peavad ise oma probleemidega hakkama saama. Toimunust mitterääkimine on aga vale ning võib kaasa tuua vägivalda eskaleerumise.

Naist takistab abi otsimast ka hirm mehe ees. Naine kardab, et kui mees saab teavitamisest või abipalumisest teada, siis muutub ta veelgi vägivaldsemaks. Tihti pole vägivalda ohver teadlik erinevatest abisaamise võimalustest või on tal teadmatuse tõttu tekkinud eelarvamused teatud abiandvate asutuste suhtes. Ent naised, kes olid saanud abi, pidasid seda kasulikuks vägivaldaga toimetulemisel ning suhtest lahkumisel. Näiteks tunnistas üks psühhoterapias osalenud naine, et ilma selleta ei oleks ta suutnud oma partnerile vastu astuda, suhtest lahkuda ning mehe vastu kohtusse minna: "Ja lusika haaval sisuliselt olen mina enda mina kokku korjanud. Nii et kui mul seda abi (psühhoterapiat) poleks olnud, siis ma ei oleks küll nii läinud. Et ma poleks julgenudki päris lahku kolida." Eelnev näitab, et spetsialistide (politsei, sotsiaaltöötaja jt) tähelepanelikkus ja professionaalne tegutsemine on äärmiselt oluline vägivalda märkamiseks, peatamiseks ja kannatanute abistamiseks.

Oluline argument vägivalda korral abi otsimisel on vägivalda mõju lastele. 2004.–2005. aastal Lääne Politseiprefektuuris läbi viidud perevägivaldajuhtumite väljakutsete analüüs näitas, et pooltes peredes, kuhu politsei kutsuti, kasvasid alaealised lapsed. Kolmandik lastest olid ise perevägivalda ohvrid, 82% nägid aga vanematevahelist vägivalda pealt. Ka vägivalda pealtnägemisel on väga tõsised tagajärjed laste vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele ning vägivaldaakti juures viibimist võib pidada samaväärseks laste vahetu väärkohtlemisega.

Paarisuhtevägivaldaohvriks olnud naised koos lastega võivad pöörduda abi ja nõu saamiseks Tartus tegutsevasse Tähtvere Avatud Naistekeskusse. Ohvritele on abi ja nõustamine tasuta.

Info www.naistekeskus.ee,
kontakt naistekeskus@gmail.com,
tel 744 8706 või 511 3849.

KADRI SOO

Artikli autor Kadri Soo on Tartu Ülikooli teadur, kes on vägivaldemaatikaga tegelenud ligi kümme aastat – viinud läbi uurimusi, pidanud loenguid, teinud ettekandeid seminaridel ja konverentsidel.

Karateklubi Falco võistlustulemused

Karateklubi Falco sportlased on järjekordselt ennast tõestanud nii rahvusvahelisel kui kodusel areenil.

Esimesel aprillil toimus Riias karateturniir *Fudzi Cup*. Karateklubist Falco osales võistlustel 9 noorsportlast. Enam kui 400 osavõtjaga võistlusel naasid medalitega koju kolm Falco poissi: Martin Kiilaspää I koht, 8–9-aastaste klassis, 30kg; Roland Samler II koht, CM, 70kg; Andreas Unt III koht, CM – 63kg.

Laupäeval, 28.aprillil võis näha Falco noori võistlemas kahes riigis. Võrus toimus Eesti Karateliiga etapp *Dragon Cup* ja Soomes *Panda Cup*. Kahe võistluse peale kokku oli möödunud laupäev väga medalirohke: 4 kulda, 4 hõbedat ja üks pronks. Kusjuures nii Soomest kui Võrust õnnestus lausa kaksikvõit koju tuua.

Dragon Cupi tulemused: I koht Roland Samler U16 – 70 kg, Andreas Unt U16 – 57 kg,

Kaspar Kitse U12 – 35 kg. Kaspar Kitsega samas kehakaalus jäi napilt kohtunike hääletusega teiseks samuti Falco karateka Taner Salmann. Teise koha sai ka Indrek Guitor U18 – 61 kg ning pronksi võitis Jesper Roon U14 – 45 kg.

Panda Cupi tulemused: Soomes saavutas esikoha Gert Martin Kärner 8-9-a ABS, kes alistas finaalis teise Falco karateka Martin Kiilaspää. Oma vanusekategorias jõudis finaali ka Tambet Leetsi 10–11 ABS, kuid pidi seal kahjuks vastase paremuse tunnistama.

Pildil on karateklubi Falco treener Karl Viil koos Tambet Leetsi, Gert Martin Kärneri ja Martin Kiilaspääga.

Lähemalt saab meie klubiga tutvuda veebilehel www.karateklubi.ee

KARL VIIOL,
treener

Ülenurme naiskond tõi Kiilist võrkpallikulla

Ülenurme võrkpallinaiskond võitis 2011/2012. hooaja Credit24 rahvaliiga A-tugevusgruppi, korrates sellega 10 aasta tagust saavutust. Eelmisel hooajal mängiti samuti finaalis, kuid toona jäi peale Sparta spordiklubi naiskond. Tänavu võtsid südid võrkpallineid aga Kiili spordihoones pikkadelt tallinlanadelt magusa 3:0 revanši.

Novembrist aprillini väldanud põhiturniiril tuli Ülenurme naistele rinda pista Tartu, Saaremaa, Audru ja Tallinna võistkondadega. Tõrvandi spordihoone koduseinte ja -publiku toel võideti kõik kodumängud, võõrsil kaotati vaid üks mäng. Nii lõppes põhiturniir ülekaalukalt 27 punktiga 30st võimalikust. Liiga järgmised naiskonnad jäid maha enam kui 10 punktiga.

Finaalturniiril alistas Ülenurme võrkpallinaiskond tulemusel 2:1 TTÜ Dynamo/Särtsakad. Heitlikult kulgenud poolfinaalile järgnes aga ootamatult kindel võit finaalis, kus Sparta tiimile ei loovutatud üheski geimis üle 15 punkti.

Credit24 rahvaliigas osalesid sel hooajal sidemängijad Jaanika Jakobson (kapten) ja Katrina Koha, temporündajad Triin Lääne ja Kadri Keskküla, ääreründajad Anu Tsirel, Merlin Paas ja Kerttu Lääne ning libero Reet Alas. Nõu ja jõuga panustasid lisaks Kristi Vink, Kirke Keert, Mariliis Paluoja, Keiu Kriit ja Kirstin Rebane.

Võiduka naiskonna põhimängijad on praeguses koosseisus treeninud ja võistelnud kaks hooaega. Kuivõrd kandepind on lai, võtab Üle-nurme vald eelmisest hooajast alates Tartumaa sügis- ja kevadmängudest osa kahe naiskonnaga. Rahvaliigas osalevad mängijad on seni jagunenud nende kahe võistkonna vahel ning saavutanud meistriligas osaleva Eedeni naiskonna järel 2. ja 3. koha. Kuidas, millises koosseisus ja milliste eesmärkidega minnakse vastu järgmisele hooajale, seda näitab suvi.

HEIKI SARAPUU

Parandame vea

Eelmises „Olevikus“ ilmunud Kersti Ernitsa loos „Reolas toimus III Tartumaa luulepäev „Maarjamaa laulud““ oli eksitav viga, mis alguse saanud Luunja kirjandusõpetaja inimlikust eksitusest. Luuletuse „Karuräikamine“ autor pole mitte Heljo Mänd, nagu loos märgitud, vaid siiski Leelo Tungal. Nõnda mahtus kõik ka korrektselt luulepäeva reeglistikku – iga etleja võis ühe esitatava luuletuse autori valida oma soovi kohaselt ning teine autor pidi kuuluma korraldajate poolt määratud kirjanike hulka.

Stokkeri meistrivõistlused 2012

2012. a aprillis toimusid järjekordsed Stokkeri meistrivõistlused meisterdamises. Seekord pidid 5.–9. klassi õpilased valmis meisterdama kindlatele reeglitele vastava amfiibauto. Võistlustele laekus üle vabariigi 120 tööd. Finaali valiti 41 tööd, ka meie kooli õpilase Koit Reinkubjase amfiibauto. Finaal toimus Tallinnas 28. aprillil. Lõpptulemusena saavutas Koit tubli 6. koha. Soovime tulevasele insenerile lennukaid ideid!

TOOMAS LAAN,
tööõpetuse õpetaja

„Peeglimeister“ pani mõtlema

Reola Noorte Näitetrupp tõi oma 12. hooaja kokkuvõtteks 16.märtsil Reola kultuurimajas lavale järjekordse esietenduse – Mihkel Ulmani näidendi „Peeglimeister“, mille lavastajaks Aime-Laine Kahk. Teatritükk, ehkki sisult muinasjutu, pakkus mõtlemapanevat tänapäeva äratundmist...

Pikad tekstid olid lastel üsna hästi pähe õpitud, esietendusele enesest-mõistetavat esinemisärevust hakkas silma, aga vähe. Tore, et meil ikka jätkub noori näitemänguhuvilisi, kes ei põlga proovides käimise vaeva. Teadupärast annab ju näitlemine esinemisjulgust ja -oskust, parandab diktsiooni, õpetab oma häält kasutama nii, et sosinal öeldud tekst võiks kadudeta kanduda tagumistesse publikuridadessegi. „Peeglimeistri“ tegelaste hulgas oli neid, kes kõigi nende ülesannetega juba üsna hästi hakkama said, mõnigi rollitäitmine õnnestus täiesti nauditavalt. Eks leidis tõestust seegi vana teatritõde, et pole olemas suuri ega väikseid rolle, ka igal pisikesel kõrvalosal on näitemängus oluline tähtsus. Siinkohal öelgem kiitust veel noorte näitemänguhuviliste vanematele, kes lapsi proovidesse sõidutanud ning neile kostüüme kohendada aidanud, eriline tänu loomulikult näitejuhitöö eest tegusale ja tarmukale Aime-Laine Kahkile.

MAIRE HENNO

9.-15. juunil kell 11-15 Eesti Põllumajandusmuuseumis LOOVTÖÖTOAD

Töötoad avatud
iga päev kell 11-15
Päeva hind 4.-

Kohvikust on võimalik
osta lõunasööki ja
sooja kakaod.

9. ja 10. juunil **KOOLIKOTI NAHI**
Meisterdame puidust ja sepisest nagi, et
saaks koolikoti suveks varna riputada.

Info ja registreerumine:
www.epm.ee
janika.turu@epm.ee
tel: 742 1928,
5373 7124
738 3810

11. ja 12. juunil **ÕUNINE 7-ÄÄNE**
Tutvume rahvustrite ja peremärkidega,
teeme ise puust trükipaku ja anname vanale
t-särile uue elu.

13. juunil **MAALINGI PUUDRÄHVID**
Kujundame puidust, villast ja pärlitest
erilised kaelakeed ning kõrvarõngad.

14. ja 15. juunil **VÕLUMATA
VALMISTAMINE KOMPACT**
Teeme puidust löikelaua, võinoa,
moosilusika ja pannilabida, et vaheajal
oleks mugavam võileibu valmistada.

Eesti
Põllumajandusmuuseum

ESTI KULTUURKAPITAL

Programm KUTSE õpingud katkestanutele ja täiskasvanud õppijatele
www.hm.ee/kutse
jatkututse@hm.ee

Mitmed kutseõppeasutused on avanud õppegrupid täiskasvanutele programmi KUTSE raames.

Soovid omandada uut elukutset omaelaliste, elukogenud inimeste gruppis? Siin on sulle abiks programm KUTSE!

2012. aastal on 180 õppurit, kes on 25 või vanemad, omandamas kutseharidust eraldi õpperühmades seitsmes kutseõppeasutuses üle Eesti. Mitmed õppeasutused on samuti valmis avama õppegrupe just küpsemale õppijale. Seda võimalust saad kasutada, kui Sinu hariduse omandamine jäi aastate taha ning on minetanud oma funktsiooni, kuid nüüd oled motiveeritud leidma uut rakendust läbi uue kvalifikatsiooni omandamise, aga Sa ei soovi asuda tavaõppesse koos noortega. Õppimine omaelaliste, elukogenud inimestega ühes gruppis oleks meelepärasem? Programmi alusel õppimisele ei ole eelduseks varasem sarnane haridus, töötamine antud erialal või töötuse staatus. Oluline on vaid tahe õppimiseks. Samas on endiselt programmi KUTSE raames võimalik jätkata varem alustatud õpinguid.

Kui sa oled kunagi katkestanud õpingud kutseõppeasutuses ning tahaksid need nüüd lõpetada, siis on programm KUTSE just sinule!

Kas ka Sinuga juhtus nii, et majandusõitsengu ajal tundus töötamine mõistlikum kui õppimine ning praktikalt tagasi kooli Sa enam ei jõudnud? Nüüd aga on olukord tööturul hoopis teine. Äkki kuluks lõputunnistus siiski ära? See programm on suunatud Sulle, kui oled õppinud kutsekoolis ja ajavahemikus 01.01.2000–01.09.2010 selle pooleli jätanud. Katkestamise põhjused pole olulised. Huvi korral pöördu kutsekooli, kus sooviksid oma õpinguid jätkata.

Kui asud õppima programmi KUTSE alusel, siis on Sul võimalik taotleda õppijatele ette nähtud õppetootust, sõidusoodustust ja koolilõuna toetust. Õpe on TASUTA!

Kooli kontaktandmed leiad aadressilt www.hm.ee/kutse

Uuri oma võimalusi kohe!

Lisainformatsiooni saad ka telefonil 735 0382 ja e-posti teel aiivi.virma@hm.ee või jatkututse@hm.ee.

Juhendaja: Mikko Otsar
info: 56244612

Ülenurme Pere- ja noortekeskus

PRIA teatab: otsetoetuste maksmisel tuleb olulisi muudatusi

Eestis on ligi 16000 põllumajanduslike pindalatoetuste saajat ning umbes ligi 5100 toetusi saavat loomapidajat. Tänavu PRIA-st toetusi oodates ja oma majandustegevust kavandades tuleks aegsasti arvestada mitme muudatusega.

Taotlejatel, kelle otsetoetuste summa kokku ületab tänavu 5000 euro piiri, vähendatakse üle selle olevat summat 10% võrra. Otsetoetusi ei saa PRIA sellega seoses maksta enne kui detsembris.

Miks toetust vähendatakse?

Euroopa Liidu uutel liikmesriikidel on võimalus maksta lisaks EL-i rahastatavale ühtsele pindalatoetusele (ÜPT) ja piimasektori eritoetusele (ERI) oma riigieelarvest täiendavaid otsetoetusi. Need aitavad pisut vähendada uute ja vanade liikmesriikide toetustasemeid. Seda reguleerib Euroopa Nõukogu määrus 73/2009 art 132 ja sätestab ühtlasi, et uutes liikmesriikides ei tohi põllumajandustootjale makstavate otsetoetuste kogusumma alates 2012. aastast ületada seda otsetoetuste määra, mida võivad saada põllumajandustootjad nn vanades liikmesriikides.

Kui uues liikmesriigis jõuab otsetoetuste kogusumma tasemeni 90% vanade liikmesriikide otsetoetuste keskmisest tasemest, siis algabki vähendamine. Eestis jõuab 90% tase kätte tänavu.

Eestis on rakendatud järgmised otsetoetused, mis otsetoetuste summa arvutamisel arvesse lähevad: ühtne pindalatoetus (ÜPT) ja piimasektori eritoetus (ERI); riigi täiendavad otsetoetused on ammehma kasvatamise toetus, ute kasvatamise toetus, veise täiendav otsetoetus, ute täiendav otsetoetus, piima täiendav otsetoetus, põllumajanduskultuuri täiendav otsetoetus ja heinaseemne täiendav otsetoetus.

Kõigil, kelle otsetoetuste summa kokku on üle 5000 euro aastas, vähendatakse üle 5000 euro jäävat summat 10% võrra ning vähendamine tuleb teha täiendavate otsetoetuste summast. ÜPT ja ERI summa läheb taotlejal vähendamisele siis, kui nende summa on üle 300 000 euro. Siis vähendatakse üle 300 000 euro minevat summat 4% võrra.

Summad selguvad hilissügisiks.

Seni on PRIA võtnud loomatoetuste taotlusi vastu märtsis ja püüdnud toetused välja maksta jaanipäevaks, ERI sama aasta detsembris (tegelik tähtaeg on olnud 30. september, ERI-l järgmise aasta 30. juuni).

Pindalatoetuste taotlemise aeg on olnud 2.–21. mai, hilinenud taotlustel 15. juuni, toetuste väljamaksmise tähtaeg järgmise aasta 30. juuni. Pindala-otsetoetusi oleme maksnud valdavalt taotlemise aasta detsembris.

Tänavu tekib uudne olukord, kus PRIA peab iga taotleja üle 5000 euro ulatuvalt otsetoetuste summalt võimalike vähendamiste arvestamiseks kõigepealt teadma igaihe toetuste kogusummat (loomatoetuste ja pindalatoetuste summat kokku).

See selgub aga pärast kõigi toetuste taotluste kontrolle. Pindalakontrollid lõpevad hilissügisel, selle tulemusi arvestades selgub alles abikõlblik pind, pindalatoetuste ühikumäärad ning seejärel iga tootja saadaolevad summad.

Kui PRIA üritaks toetusi maksta senise ajakava eeskujul, tekiks mitu tõsist probleemi. Juunis loomatoetused kätte saanud tootja ei teaks, kas ja millise summa võrra võidakse tal detsembris ülejäänud otsetoetusi tasaarveldada või tuleb loomatoetusi osaliselt tagasi maksta. Loomapidajad, kes said juunis küll loomatoetusteks alla 5000 euro, aga neil on aasta lõpus saada suurem summa pindalatoetusi, võivad sattuda olukorda, kus juunis saadud loomatoetused tuleb terves ulatuses tagasi maksta.

Näide: Ettevõtjal on saada 140 000 eurot ÜPTd ja 4000 eurot täiendavaid otsetoetusi loomadega seoses, kokku 144 000 eurot. 144 000 – 5000 = 139 000 on see summa, millest leitakse 10%-le vastav väärtus, see on 13 900 eurot.

Et vähendus tuleb teha täiendavate otsetoetuste summalt, siis taotlejal neid toetusi õigus saada ei ole, kuna 13 900 > 4000. Seetõttu tuleb tal kogu loomatoetuste summa tagasi maksta.

Juunis loomatoetuste maksmise korral tekiks olukord, kus detsembris tuleb PRIA-l enne ülejäänud otsetoetuste väljamakset iga suvel loomatoetusi saanu osas uued arvutused teha. Ajakulu oleks selline, et väga paljudel lükkuks ÜPT ja ERI toetuste kättesaamine 2013. aasta jaanuari-veebruari. See võib tootjatele veel suuremat kahju tuua, sest paljud arvestavad detsembris oodatavate toetustega oma majandusnäitajate planeerimisel, mis on vajalik näiteks lähiajal investeeringute tegemiseks.

PRIA mõistab, et tekkinud olukord seab raskesse olukorda paljud, kes on arvestanud loomatoetuste laekumisega suvel. Kõiki tagajärgi kaaludes otsustas PRIA koostöös põllumajandusministeeriumiga maksta kõik 2012.a otsetoetused – nii pindala- kui loomapõhised – välja detsembris lõplike ja korrektsetena.

Ka Euroopa Komisjoni 20.10.2011 töödokument seab põhimõtte, et täiendavate otsetoetuste väljamakset ei tohiks teha enne, kui on välja selgitatud kõigi 2012.a taotletud otsetoetuste abikõlblikud summad, mis on aluseks ettenähtud vähendamise õige suuruse kindlaksmääramisel ja vajadusel täiendavate otsetoetuste osas makse vähendamisel.

Infot otsetoetuste vähendamise ja väljamaksmise kohta saab PRIA-st infotelefonil 737 7679 või e-kirjaga aadressil info@pria.ee.

TANEL TRELL,
PRIA otsetoetuste osakonna
menetlusbüroo juhataja

VÄLJAANDJA: ÜLENURME VALLAVALITSUS, 61714 ÜLENURME, TARTU MAAKOND, TEL 750 2600.

TOIMETAJA: MAIRE HENNO - TEL. 5562 8457, E-MAIL: maireh@yle.edu.ee

KEELELINE KORREKTUUR: PIRET RANNAST. KÜLJENDUS JA TRÜKK: OÜ PAAR - TEL.716 8151.

"OLEVIK" ON OLEMAS KA ÜLENURME VALLA KODULEHEL www.ylenurme.ee